

نوآوری در معماری مساجد در دوره ایلخانی باتکیه بر شیوه های بکار رفته در مسجد بابا عبدالله نایین

نجمه مودی

دانشجوی کارشناسی باستان شناسی دانشگاه بیرجند

نویسنده مسئول قاسم اکبر پور^۱

دانشجوی کارشناسی باستان شناسی دانشگاه بیرجند

دکتر حسین کوهستانی

استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه بیرجند

چکیده

تا یک قرن پیش به ندرت به معماری دوره ایلخانی توجه می شد و ویژگی ها و شاخص های معماری این دوره کمتر مورد مطالعه قرار گرفته بود. در این دوره علی رغم ویرانی هایی که به بار آمد و بسیاری از آثار ارزشمند این مرز بوم از بین رفت، اما باعث نشد تا فرهنگ اصیل ایرانی _ اسلامی از بین برود. پس از استقرار حاکمان ایلخانی همانند هردوره ای ساخت مراکز سیاسی، اداری، مذهبی و.... از سر گرفته شد که با تغییرات و نوآوری هایی همراه بود در این میان ساخت مساجد که جزء جدانشدنی هر شهر و دیار اسلامی است از اهمیت ویژه ای برخوردار بود، لذا معماران ایرانی در این دوره سعی کرده اند تا با بهره گیری از مهارت معماران پیشین و ابداع فنون جدید مساجدی باشکوه و درعین حال مأنوس با فضای روحانیت و معنویت بسازند. در دوره ایلخانی تغییراتی در پلان، شیوه ساخت و تزئین مساجد روی می دهد، که بعضا برای اولین بار از این دوره در معماری مساجد رایج می گردد. در این دوره تعداد زیادی مسجد، از جمله مسجد ورامین، مسجد کاج، مرند، دشتی ساخته شد که از این میان مسجد «مسجد بابا عبدالله نایین» بخش کوچکی از خیل عظیم معماری این دوره را به تصویر می کشد و می تواند در شناخت تغییرات و نوآوری موثر باشد. در پژوهش حاضر که به روش توصیفی _ تحلیلی و به اعتبار بررسی های میدانی به انجام رسیده، سبک معماری دوره ایلخانی و نیز مراتب توسعه و تکامل مسجد سازی دوره سلجوقی در این دوره مورد بررسی و بحث قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: مساجد دوره ایلخانی، مسجد بابا عبدالله نایین، معماری اسلامی، تحولات معماری

مقدمه

¹ www.qasemakbarpwr2018@gmail.com